

Ondernemingsbewijs

Prof. dr. Niels Appermont

17 oktober 2019

UHASSELT

KNOWLEDGE IN ACTION

**FACULTY
OF LAW**

Ondernemingsbewijs

Toepassingsgebied

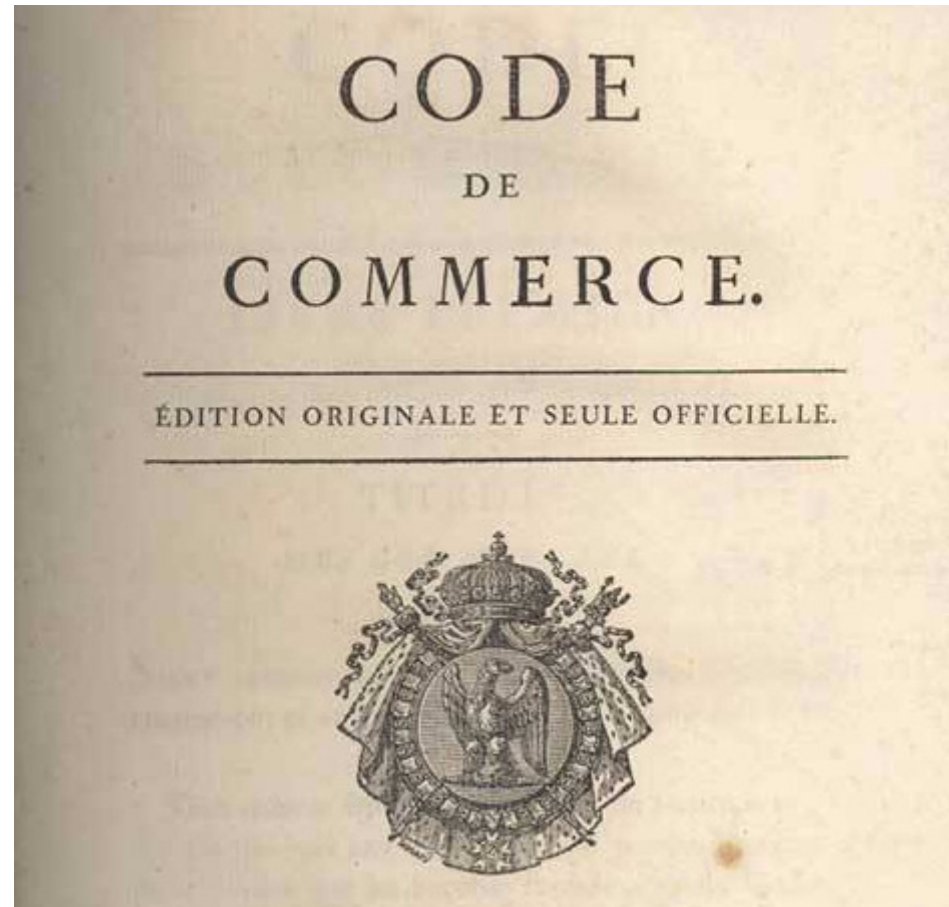

UHASSELT

**FACULTY
OF LAW**

KNOWLEDGE IN ACTION

Toepassingsgebied

Toepassingsgebied

- Handelsrecht als *lex specialis*

- Afwijkend van formalisme van burgerlijk recht
 - Veelvuldige transacties
 - Spoed en flexibiliteit
 - Goede trouw in handelstransacties

- Doorgetrokken in bewijsrecht: art. 25 W.Kh.

- Impact wet 15 april 2018 ‘ondernemingsrecht’

Toepassingsgebied

➤ Art. 25 W.Kh.

*Handelsverbintenissen, behalve door de bewijsmiddelen die het burgerlijk recht toelaat, kunnen ook worden bewezen **door getuigen** in alle gevallen waarin de rechtbank oordeelt dit te moeten toestaan, behoudens de uitzonderingen bepaald voor bijzondere gevallen*

Koop en verkoop kan bewezen worden door middel van een aanvaarde factuur, onverminderd de andere bewijsmiddelen die door de wetten op de koophandel zijn toegelaten.

Toepassingsgebied

➤ Art. 25 W.Kh.

- Van toepassing op 'handelsverbintenissen'
 - Objectieve daden van koophandel
 - Subjectieve daden van koophandel
 - Zelfs indien geen van de betrokkenen (nog) handelaar was
→ Commerciële aard verbintenis gaf doorslag

- Regime 'gemengde handelingen'

Toepassingsgebied

➤ Afschaffing handelaarsbegrip

Toepassingsgebied

➤ Ondernemingsbegrip (art. I.1, 1° WER)

- Iedere natuurlijke persoon die zelfstandig een beroepsactiviteit uitoefent
 - Wanneer 'beroepsactiviteit'?
- Iedere rechtspersoon
 - Tenzij publiekrechtelijke rechtspersoon die geen goederen of diensten aanbiedt op de markt of overheid
- Iedere entiteit zonder rechtspersoonlijkheid
 - Tenzij geen uitkeringsoogmerk

Toepassingsgebied

➤ Art. 1348*bis* BW

Bewijs kan tussen ondernemingen of tegen ondernemingen, zoals omschreven in artikel I.1, eerste lid, van het Wetboek van economisch recht worden geleverd door alle middelen van recht, tenzij de wet anders bepaalt.

Het eerste lid is niet van toepassing op de ondernemingen wanneer zij voornemens zijn te bewijzen tegen een partij die geen onderneming is. Partijen die geen onderneming zijn en die tegen een onderneming wensen te bewijzen, kunnen alle middelen van recht gebruiken.

Het eerste lid is evenmin van toepassing tegen natuurlijke personen die een onderneming uitoefenen, ter zake van het bewijs van rechtshandelingen die kennelijk vreemd zijn aan de onderneming.

Toepassingsgebied

➤ Art. 8:11 NBW

Bewijs kan tussen ondernemingen of tegen ondernemingen, zoals omschreven in artikel 1.1, eerste lid van het Wetboek economisch recht worden geleverd door alle bewijsmiddelen, behalve in de uitzonderingen die vastgesteld zijn voor bijzondere gevallen.

De in het eerste lid opgelegde regel is niet van toepassing op de ondernemingen wanneer zij willen bewijzen tegen een partij die geen onderneming is. Partijen die geen onderneming zijn en die tegen een onderneming wensen te bewijzen, kunnen alle bewijsmiddelen gebruiken.

De in het eerste lid opgelegde regel is evenmin van toepassing op natuurlijke personen die een onderneming uitoefenen ter zake van het bewijs van rechtshandelingen die kennelijk vreemd zijn aan de onderneming.

Toepassingsgebied

➤ Enkele vragen aangaande toepassingsgebied

- Verbreding toepassingsgebied: afgrenzing

- ‘rechtshandelingen kennelijk vreemd aan de onderneming’
 - Reflecteert vroegere uitzondering subjectieve daden van koophandel; oorzaak vreemd aan handelsactiviteit
 - Wanneer ‘kennelijk vreemd’ aan de onderneming?
 - Zelfstandige met golfabonnement of voetbalabonnement?
 - Aftrek als beroepskost? BTW-aftrek (MvT)?
 - Voor welk percentage? Wat aanvaardt fiscus? Criterium?
 - MvT Boek 8 NBW: Voornaamste doel en accessoir doel? + aansluiting bij art. 573 Ger.W.

Ondernemingsbewijs

Krachtlijnen en principes

§1: vrij bewijs

§2: boekhouding als bijzonder bewijsmiddel

§3: overlegging boekhouding

§4: factuur als bijzonder bewijsmiddel

UHASSELT

KNOWLEDGE IN ACTION

**FACULTY
OF LAW**

Krachtlijnen en principes

➤ Vrijheid van bewijs (art. 1348*bis* BW & art. 8:11 NBW)

- ‘met alle middelen van recht’/’door alle bewijsmiddelen’
 - Ook tegen geschreven akten
 - Getuigen en vermoedens tegen en zelfs boven akten toegestaan
 - Ongeacht positie van de onderneming (eiser of verweerder, tenzij tegenpartij geen onderneming)
 - Behalve uitzonderingen voor bijzondere gevallen

Krachtlijnen en principes

➤ Boekhouding (art. 1348*bis* BW)

- (~~Regelmatig gehouden~~) boekhouding
 - Boekhouding van een onderneming kan worden aangenomen als bewijs tussen ondernemingen
 - Boekhouding van een onderneming levert geen bewijs op tegen personen die geen onderneming zijn, behoudens eed
 - Boekhouding levert bewijs op tegen de onderneming en mag niet ten nadele van deze partij worden gesplitst (buitengerechtelijke bekentenis)

- Rechter beoordeelt zelf bewijswaarde

Krachtlijnen en principes

➤ Boekhouding (art. 1348*bis* BW)

- Wegvallen onderscheid openlegging en overlegging
- Rechter kan, op verzoek of ambtshalve, openlegging bevelen van (gedeelte van) de boekhouding
 - Specificatie van onderzoeksmaatregel uit art. 877 Ger.W.
- Rechter kan maatregelen opleggen om vertrouwelijkheid boekhouding te vrijwaren
 - Nieuwe bepaling o.b.v. reeds bestaand principe

Krachtlijnen en principes

➤ Boekhouding (art. 8:11 NBW)

- Wettelijke bewijswaarde boekhouding
 - Indien vermeldingen boekhoudingen onderscheiden partijen dezelfde zijn, geldt enkel tussen partijen
- Mogelijkheid aanvullende eed verdwenen
- Onregelmatigheid laat toe om boekhouding te splitsen wanneer ingeroepen tegen onderneming
- 'Overlegging' i.p.v. 'overlegging'

Krachtlijnen en principes

➤ Factuur (art. 1348*bis* BW)

- Geen wettelijke definitie
 - Schriftelijke bevestiging van het bestaan van een schuldvordering die voortvloeit uit een overeenkomst tot levering van goederen of diensten die de schuldeiser, krachtens wet of gebruik, verplicht dient uit te reiken aan de medecontractant.
 - Factuur is een *instrumentum*
- “Door onderneming aanvaarde factuur levert bewijs op tegen de onderneming”
 - Wettelijke bewijswaarde voor alle soorten overeenkomsten (i.t.t. enkel voor koop-verkoop)
 - Bewijswaarde van onderhandse akte
 - Vroeger: ev. feitelijk vermoeden voor niet koop-verkoop

Krachtlijnen en principes

➤ Factuur (art. 1348*bis* BW): tweetrapsredenering

▪ Eerste trap: is er aanvaarding van de factuur?

- T.a.v. de afzender levert de factuur steeds bewijs op van de overeenkomst (buitengerechtelijke bekentenis)
- T.a.v. bestemming niet-onderneming: enkel uitdrukkelijke aanvaarding of eventueel omstandig stilzwijgen mogelijk
- T.a.v. bestemming-onderneming: rechter *kan* feitelijk vermoeden van aanvaarding afleiden uit een gewoon stilzwijgen, i.e. afwezigheid van enig protest
 - 'plicht' tot protest
 - Geldt ook voor aanspraakbevestigende brieven uitgaande van een handelaar/onderneming (Cass. 5 oktober 2018); hieraan verandert art. 8:11 NBW niets

Krachtlijnen en principes

➤ Factuur (art. 1348*bis* BW): tweetrapsredenering

■ Tweede trap: bewijswaarde aanvaarde factuur?

- T.a.v. bestemming niet-onderneming: feitelijk vermoeden dat inhoud factuur overeenstemt met de overeenkomst
→ Art. 8.9 NBW: verplichting schriftelijke akte vanaf 3500 EUR (i.p.v. 375 EUR)
- T.a.v. bestemming-onderneming: wettelijk vermoeden dat factuur de onderliggende overeenkomst weerspiegelt
→ MvT wet 15 april 2018: 'waarde van onderhandse akte'
→ Voor alle types overeenkomsten (niet langer enkel koop-verkoop)

Krachtlijnen en principes

➤ Factuur (art. 8:11 NBW)

- Verankert bewijswaarde aanvaarde factuur t.a.v. niet-onderneming: feitelijk vermoeden
 - Bovendien: gebrek aan protest vanwege een niet-onderneming is geen aanvaarding, tenzij omstandig stilzwijgen

- Tussen ondernemingen: niet binnen een redelijke termijn geprotesteerde factuur is een aanvaarding
 - Wettelijk vermoeden van aanvaarding, doch enkel in theorie een verstrenging
 - MvT: eventueel gebrek aan aanvaarding ev. toch aantonen

Krachtlijnen en principes

➤ Factuur (art. 8:11 NBW)

- Tegenbewijs mogelijk bij aanvaarde factuur
 - Wettelijk vermoeden dat factuur de overeenkomst weerspiegelt is expliciet weerlegbaar
 - MvT: slechts wanneer er ernstige bewijselementen voorhanden zijn
 - Principe: blijft dat aanvaarde factuur bewijs vormt van de onderliggende overeenkomst

- Regel betreffende aanvaarding door niet-onderneming is van dwingend recht

Prof. dr. Niels Appermont
Centrum voor Overheid en Recht (CORe)
Law, Tax, & Business Unit

niels.appermont@uhasselt.be

UHASSELT

KNOWLEDGE IN ACTION

**FACULTY
OF LAW**